

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АПТЕЧНОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ

Аптечні підприємства здійснюють важливий внесок у розвиток українського фармацевтичного ринку. Тому дуже важливо слідкувати за станом аптечного ринку країни, для того щоб мати уявлення про загальний стан фармацевтичної галузі.

Загальна кількість аптек України збільшилась, якщо порівнювати 2016 рік з попереднім роком. Так, у 2015 році загальна кількість торговельних точок на території країни склала 19114, а у 2016 році цей показник зріс до 19799 торговельних точок, що на 1,73% більше. При чому кількість аптек за результатами 2015 року зросла на 730, а кількість аптечних пунктів зменшилось на 45. Співвідношення аптек та аптечних пунктів на початку 2016 року склало 77:23%. Це співвідношення відображено на рис. 1.

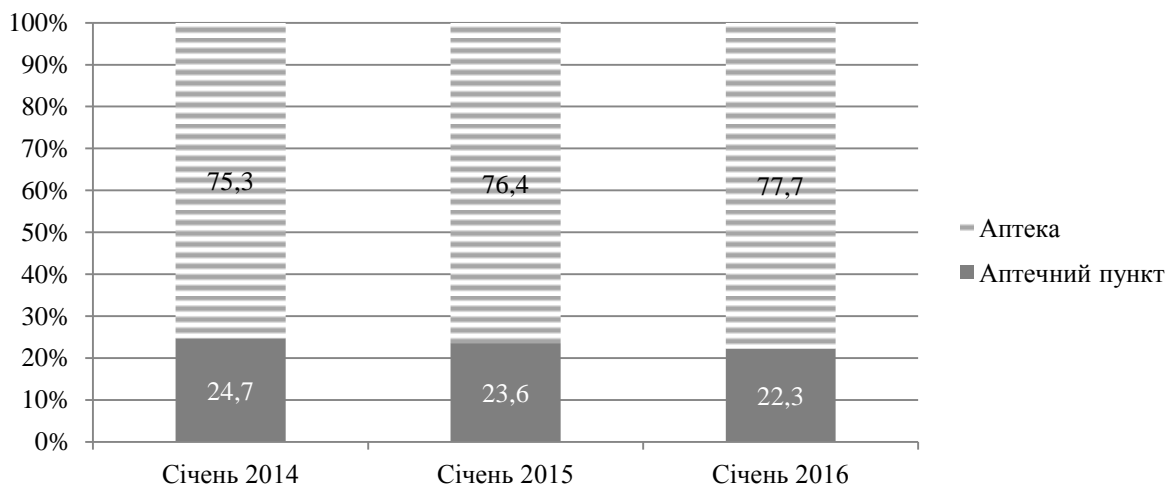

Рис. 1. Структура торговельних точок України по типу аптечного підприємства за період 2014-2016 рр. [1]

Варто відзначити, що станом на 2016 рік біля третини торгових точок в Україні належить приватним підприємцям (ФОП), і їх питома вага поступово збільшується. Їх кількість з 2014 року по 2015 рік зросла майже на 2% і склала 6 тисяч торговельних точок. Співвідношення приватних аптечних закладів та тих, що належать приватним особам, вказано на рис. 2.

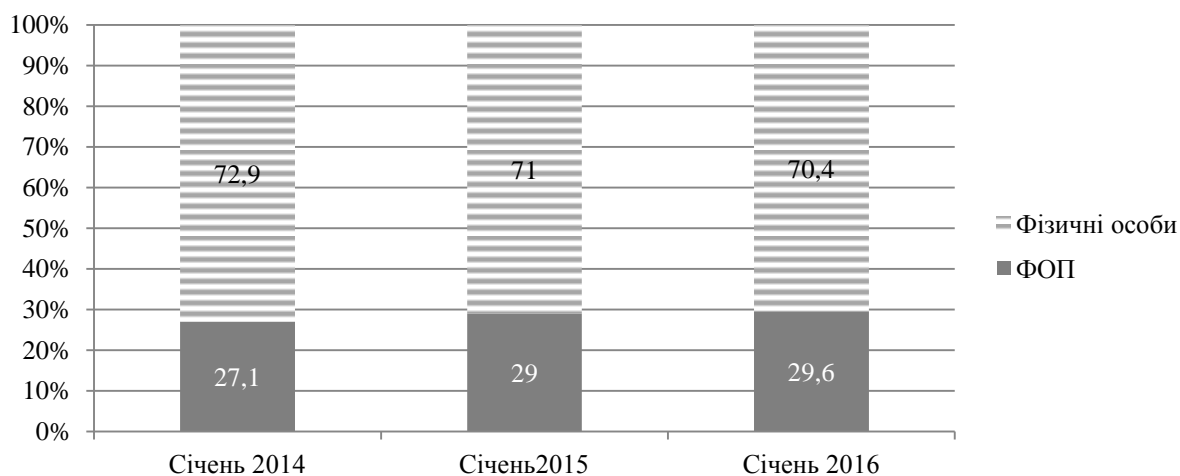

Рис. 2. Структура торговельних точок України по формі власності за період 2014-2016 рр. [1]

Державна політика країни не сприяє збільшенню кількості аптек. Так, у 2013 році був введений новий порядок відкриття аптек, згідно з яким відстань між торговельними точками у містах з кількістю населення понад 1 млн. чоловік має складати не менше 300 метрів, а у містах з населенням менше мільйона – 500 метрів. Така політика держави була викликана тим, що в Україні надто високий рівень концентрації торговельних точок, що є досить негативним явищем та призводить до розсіяння потоку клієнтів, низької

лояльності споживача до аптечних брендів та зменшенню товарообороту на одну торговельну точку. Зі збільшенням кількості аптек, покупці починають орієнтуватися не на бренд, а на те, яка з аптек є більш дешевою та знаходиться ближче. За результатами 2015 року показник товарообороту на одну торговельну точку в Україні є одним з найнижчих у Європі, та складає лише 220 тис. євро у рік[2].

Важливим показником результатів діяльності аптечного ринку є кількість продажів. Вона вимірюється у грошовому та натуральному вираженні, її динаміка за останні чотири роки вказана у табл. 1. Варто зазначити, що у періоді, що розглядається спостерігається стійке підвищення кількості продажів у грошовому вираженні, у 2015 році показник збільшився на 7803 млн. грн. порівняно з минулим роком.

Таблиця 1

Динаміка аптечних продажів лікарських засобів у грошовому та натуральному вираженні в Україні за період 2012-2015 рр. [3]

Кількість аптечних продажів	Роки			
	2012	2013	2014	2015
Млн. грн.	27057	30424	34778	42581
Упаковки, млн.	1267	1271	1117	1002

Зростання кількості продажів лікарських засобів у грошовому вираженні може здатися на перший погляд позитивною тенденцією. Проте це не зовсім так, адже при цьому об'єми продажів у натуральному вираженні за період, що розглядається значно зменшилися. Таким чином, можна зробити висновок, що зростання продажів у грошову вираженні було викликано лише підвищенням вартості препаратів, обумовлене девальвацією національної валюти [4, с. 11].

Кількість торговельних точок є не однаковою в різних областях країни, їх максимальна кількість зосереджена у східному регіоні України. Станом на січень 2016 року саме на території Дніпропетровської області знаходиться найбільша кількість аптек та аптечних пунктів, де їх нараховується 1687. На другому місці по кількості знаходиться Київ, де розташовано 1514 торговельних точок, і на третьому Одеса, де наразі нараховується 1345 торговельних точки.

Також кількість торговельних точок є різною в залежності від типу населеного пункту. Цілком зрозуміло, що найбільша їх кількість розташована у містах. У СМТ та селах кількість торговельних точок є приблизно однаковою та складає кожна близько 1/6 від їх кількості у містах. Динаміка кількості вказана на рис. 3.

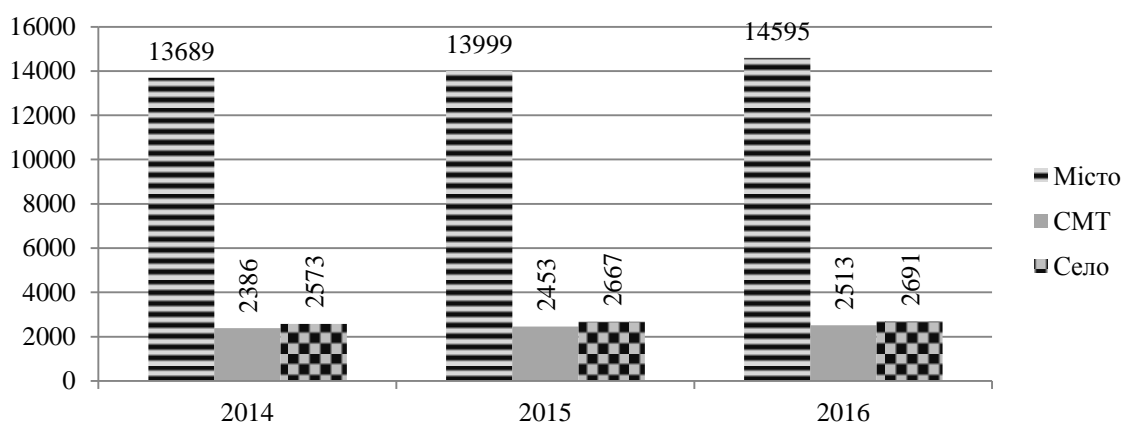

Рис. 3. Динаміка кількості торговельних точок в залежності від типу населених пунктів [1]

Доцільно розглянути такий показник, як забезпеченість аптечних торговельних точок кадрами. В цілому кількість робітників в різних областях залежить від кількості торговельних точок, що там розташовані, тому найбільша кількість працівників нараховується у Дніпропетровській, Київській та Одеських областях [5, с. 37]. За даними 2015 року в аптеках та аптечних пунктах разом працює 54,1 тис. робітників. У середньому на одну торговельну точку припадає 2-3 працівники, однак у аптечних закладах відкритого типу або з великою кількістю кас кількість робітників може сягати 18 чоловік.

Можна зробити висновок, що у 2015 році аптечний ринок України активно розвивався, а кількість торговельних точок збільшувалась. Зберігається тенденція до збільшення кількості аптек при зменшенні кількості аптечних пунктів. Питома вага торговельних точок, що належать ФОП збільшується, у їх власності знаходиться близько третини аптечних закладів країни.

Список літератури:

1. Кирсанов Д. Как развивается розничный сегмент? Инфраструктура аптечного рынка Украины [Электронный ресурс] / Денис Кирсанов / Аптека.ua – 2016. – №3 – Режим доступа до газети: <http://www.apteka.ua/article/358784>
2. Без рецепта на рост: Что мешает развитию аптечных сетей в Украине [Электронный ресурс] / Дело. – 2015. – №5 – Режим доступа до газети: <http://delo.ua/business/bez-recepta-na-rost-chto-meshaet-razvitiyu-aptechnyh-setej-v-ukr-296117/>
3. Дмитрик Е. Как развивается аптечный бизнес? Инфраструктура аптечного рынка Украины [Электронный ресурс] / Екатерина Дмитрик / Аптека.ua – 2015. – №34 – Режим доступа до газети: <http://www.apteka.ua/article/343256>
4. Аптечний ринок України зростає // Маркетингові дослідження. – 2014. – №2. – с. 11
5. Глушков І.В. Дивний ринок / І.В. Глушков // Інвестгазета. – 2014. – №1-2. – с. 36-37